Цана нумэру 50 кап.

БЕЛАРУСКАЯ ДУМКА

ШТОДЗЕННАЯ ГАЗЭТА.

Рэдакцыя — Востра-Брамская, № 9 — адчынена што дня, апрача сьвята, 10—3 гадз.

АБВЕСТКІ: 1 радок перад тэкстам 4 рублі. 1 радок за тэкстам 2 рублі. 3 беспрацоўных за усю абвестку 2 рублі.

Адміністрацыя: Завальная № 7, «Белар. Кнігарня».

ПАДПІСКА: на 1 месяц—10 руб., на 3 месяцы—25 руб.

Год I. Вільня, Серада, 16 ліпня 1919 г. № 46.

ГРАНІЦЫ.

Пытаньне аб граніцах паміж аддзельнымі народамі, жадаючымі жыць ў сваіх асобных гасударствах, яўляецца адным з цяжэйшых для выражэньня пытаньняў. Калі-б народам, жывучым на зямном шары, ўдалося разьвязаць гэтае пытаньне, то хто яго ведае, быць можа настаў-бы на зямлі мір, прыйшло-б к нам Царства Божае на зямлі, як кажуць адны, ці запанаваў бы інтэрнацыянал, як кажуць другія.

Вядома, што ня толькі ад разьвязаньня пытаньня аб граніцах паміж народамі залежыць мір на зямлі, але ўсё-ж ня можна ня прызнаць, што несправядлівыя граніцы паміж аддзельнымі гасударствамі, часта раздзіраўшыя адзіны народ на кавалкі, былі прычынай войнаў паміж суседзямі, альбо давалі магчымасьць народу дужэйшаму уціскаць слабейшага.

Возьмем, напрыклад, Балканскі паўостраў. Скольні было на нашых вачах войнаў паміж балканскімі народамі з-за пагранічных спраў. Грэцыя, Баўгарыя, Сэрбія, Румынія, Турцыя, Італія — да апошняга часу ніяк ня могуць прыйсьці да саглашэньня па пытаньню аб граніцах.

Толькі што скончыўшаяся вайна паміж народамі ўсяго сьвету таксама была вызвана жаданьнем абедзьвых ваяваўшых старон пашырыць так званыя сфэры свайго эканамічнага і палітычнага ўпліяньня на большыя тэрыторыі, а таксама і справіць сваі граніцы як найвыгадней для сябе і невыгадней для свайго варожага суседа.

Такім чынам, мы бачым, што ад тых ці іншых граніц паміж гасударствамі залежыць вельмі многае, залежыць магчымасьць разрашэньня аднэй з важнейшых праблем чалавецства, гэта—устанаўленьня міра паміж народамі ўсяго сьвета. Мы ўжо казалі адзін раз, што мір на зямлі стане больш магчымым, калі ў жыцьцё пройдзе прынцып самаазначэньня народаў, калі ніхто ня будзе нікога ўціскаць і кожны народ атрымае магчымасьць жыць у сваім незалежным і непадзельным гасударстве.

Ясна, што ў гэтым пытаньні граніца іграюць вялікую ролю. Калі ад адзінага народу адарваць хоць невялічкую яго частку і далучыць яе да суседа, то цэлы народ будзе гэтым нездаволен і павядзе палітыку, каб далучыць адарваную частку да сябе. Возьмем напрыклад Эльзас-Лётарынгію. Францыя праз увесь час пасьля таго, як немцы адабралі ад яе Эльзас-Лётарынгію, не супакоілася і вела такую палітыку, каб вернуць адабранае ізноў, і, як мы бачым, вярнула Эльзас-Лётарынгскія землі пасьля толькі што скончыўшайся вайны.

Калі мы пяройдзям да пытаньня аб граніцах Беларусі, то адразу-ж убачым, як трудна беларускаму народу устанавіць сваі граніцы. Усе суседзі беларусаў: палякі, літоўцы, расейцы, украінцы—усе яны хочуць валадаць часьцінамі тэрыторыі, каторую заселяюць беларусы. Беларусь «кепска ляжыць».

Беларусь разбурана вайной. Беларусь не арганізавала сваёй збройнай сілы

На Беларусі «той капрал, хто палку ўзяў».

Але не заўседы так будзе. Пройдзе час і Беларусь з'арганізуецца.

Адразу нічога не бывае. Усякі народ прыйходзіць да нацыянальнай сьвядомасьці потроху. Так было з сэрбамі, баўгарамі, чэхамі і ўсімі іншымі народамі, знайходзіўшымися пад тым ці іншым уціскам. Праца лепшых людзей над адраджэньням сваіх народоў не прапала дарма. Тое, што яны рабілі дзеля свайго народу дало сваі рэзультаты і ў пытаньню аб граніцах. Цяпер зрэалізоўваецца іх праца, безкроўная і мірная.

I мы верым, што праца лепшых сыноў Беларусі над адраджэньнем сваёй бацькаўшчыны, пачаўшаяся ня вельмі даўно, дасьць добрыя рэзультаты ў самым скорым часе, не гледзючы на папыткі суседзяў захапіць Беларусь ці цалком ці па часьцям ў сваі рукі.

Мы, беларусы, моцныя тым, што нашы вызваленыя з няволі родныя браты добра умацаваліся і адбудавалі сваі гасударства ў пэўных нацыянальных граніцах. Яны не дапусьцяць, каб нас разабралі па часьцям, яны памогуць нам устанавіць нашы праўдзівыя нацыянальныя граніцы з суседзямі, што-б там ні рабілі ў сучасны мамэнт «халіфы на час».

Гарро.

АПОШНІЯ НАВІНЫ.

Весткі Літоўскага Генеральнага Штабу.

9 ліпня.

Паміма ўсялякіх нашых стараньняў, каб жыць у згодзе з нашымі суседзямі, палякі перайшлі устаноўленую Антантаю, дэмаркацыйную лінію і пасунуліся ў глыб літоўскай зямлі ў кірунку Езна — Жыжморы—Еўе—Казакішкі, у некалькіх месцах палякі нападалі на нашы вартаўнічыя аддзелы дэмаркацыйнай лініі.

Нашы браты, якія старанна умаўлялі нас, каб мы пазбыліся нямецкіх акупантаў і пачалі пертрактацыю, цяпер змушаюць нас да новай вайны, у такім цяжкім часе, калі і нам і ім пагражаў супольны вораг, калі мы толькі што пачалі самадзельнае жыцьцё з чыстым сумленьнем, з ціжарам на душы, але з аружжам у руках армія наша сустрачае новага ворага, сьвята абецаючы біцца да апошняй кроплі крыві ў абарону бацькаўшчыны, тым больш што ў кожнай хаце непрыяцель знойдзе свайго пераконанага супраціўніка—селяніна.

7 ліпня, каля ваколіцы Жыжмор легіяністы заатакавалі наш пярэдні аддзел. Стычка была 10 мінут.

Польскі аддзел заняў Высокія Ягелоны і прабуе акружыць нашыя аддзелы.

Сяньня палякі абстрэліваюць нашу дэмаркацыйную варту.

У Казакішках палякі акружылі наш патруль, але пасьля бойкі павінны былі адыйсьці. Мы патрацілі 2 раненых.

Увечары ў Пелюнах сустрэліся аддзелы разьведчыкаў. Палякі панясьлі страты забітымі і ранеными.

На рускім фронце без перамен.

Весткі Польскага Генэральнага Штабу.

11 ліпня.

Галіцыйска - Валынскі фронт.

На цэлым фронце ня было важных здарэньняў. Наагул спакойна.

Палескі фронт.

Няпрыяцель, выбіты з Лунінца, адходзе на ўсход. У пагоні, каля Давід-Гарадка мы забралі браневы поезд. Станцыя і места Лунінец дужа зруйнованы.

Літоўска-Беларускі фронт.

На паўночным вучастку мы абайшлі сконцэнтраванага ворага у раіоні Чыжын і сьмелым выпадам разьбілі яго, забраўшы 18 см. гармат, 7 кулямётаў, а таксама 100 палонных.

Прапазыцыя коаліцыі паляком.

НЬЮ-ЁРК. В. К. Б. піша: Клемансо прачытаў учора ў Радзе Пяцёх тэлеграму, ў якой пішацца аб пасуваньню палякоў, якія перайшлі літоўскую граніцу на некалькі міль. Маршал Фош праслаў тэлеграму Падарэўскаму, каб Я. Пілсудзскі зараз-жа затрымаў наступленьне і адыйшоў на польскую граніцу, калі гэта ня будзе зроблена, коаліцыя пагражае сама ўмешацца ў гэтыя справы.

«Kur. Codz.» піша, што гутарка ідзе аб наступленьні на літоўскія граніцы. Па гэтаму пытаньню венскія газэты пішуць з Парыжу, што Рада Пяцёх атрымала тэлеграму аб начатам палякамі наступленьні на літоўска-польскія граніцы. Парыжскім газэтам было забаронена друкаваць гэту тэлеграму і у газэтах было надрукована «коаліцыя робіць прапазыцыю спыніць наступленьне». Ня трудна было дагадацца, аб чым ідзе гутарка.

Атаман Грыгор'ев.

Як пішуць варшаўскія газэты, чуткі аб сьмерці атамана Грыгор'ева былі непраўдзівыя. Ён увайшоў у згоду з Пятлюрай для супольных дзеяньняў проціў бальшавікоў.

Прадстаўнік Расеі у «Радзе Пяцёх».

ВЕНА, 12 ліпня. Кн. Львоў на пасяджэньні «Рады Пяцёх», адбыўшымся ў пятніцу, прадставіў мэмарыял па турэцкаму пытаньню. У мэмарыяле пішацца, што Расія дужа заінтэрасавана ў пытаньні аб падзеле Турцыі, і дзеля гэтага добіваецца мандату ў адносінах Дарданэл. Калі ў міжнароднай камісіі будуць разбірацца пытаньні аб лёсе Дарданэл і Канстанціно-паля, Расія таксама, як і іншыя дзяржавы, павінна мець там свайго прадстаўніка.

(П. А. Т.).

Фінскія войскі супольна з Колчакам проціў бальшавікоў.

ВЕНА, 12 ліпня. «Бюро друку Радзіо» піша, што «Рада Пяцёх» затвярдзіла плян супольных дзеяньняў фінскіх войск і арміі Колчака проціў Петраграду. (П. А. Т.).

Комуністычная агітацыя ў польскіх войсках.

КРАКАУ, 12 ліпня. Тутэйшая паліцыя ўжо некалькі дзён ловіць агентаў, якія ходзяць навакол лагяраў і стараюцца раскідваць бальшавіцкія адозвы да польскіх салдатаў. У гэтых адозвах бальшавікі заклікаюць салдатаў, не праліваць братняй рабочіцкай і сялянскай крыві ў Расіі, Украіні, Літвы і Беларусі. (К. П.).

Камуністы ў Лодзі.

Тутака арыштована группа камуністаў больш за 30 чалавек. У справе арышту вядзецца сьпешнае сьледства.

(Наш Край).

У ВІЛЬНІ.

Арыштаваны сэкрэтар Беларускага Нацыянальнага Камітэту.

11 ліпня сёл. г. а 5 гадзіне дня арыштавалі і трымаюць у жандармэрыі члена-сэкрэтара Беларускага Нацыянальнага Камітэту м. Вільні Мадэста Яцкевіча.

Віл. Бел. Нац. Кам. на пасяджэньні 14 ліпня вынес аднагалосна пратэст.

Беларускі тэатр.

Вядомы беларускі драматург Ф. Алехновіч арганізуе беларускі тэатр. Тэатр будзе мець сваей мэтай ня толькі іграць у вялікшых мястох, але і абслужываць шырока правінцыю.

Хутка ўжо пачнуцца рэпэтыцыі. Першыя спэктаклі тэатр дасьць у Вільні.

Ліст у Рэдакцыю.

Усім ведама, якое важнае значэньне маюць песьні ў жыцьці кожнага народа. Ведаючы аб гэтым, чаму-ж мы ня пашыраем сваіх песняў па ўсёй Беларусі. У некаторых месцох народныя беларускія песьні ўжо заміраюць. Чыж павінна так быць? Скажам не, ня павінна. А калі ня павінна, то зробім усё належнае, каб нашыя песьні ня толькі ня замiралі, ці часткай аставаліся ў некаторых вёсках, але каб яны голасна нясліся па ўсёй Беларусі. А дзеля гэтага трэба арганізаваць хоры, дзе толькі ёсьць магчымасьць. На помач павінна прыйсьці ўся беларуская інтэлігенцыя, ўсе хто шчыра любіць свой беларускі народ. У м. Астрыне Віл. губ. такі хор ужо ёсьць, але ён ня мае грашовай падмогі, і да гэтай пары ня мог ён паказаць сваёй моцы мястовай інтэлігенціі. Да вайны ён толькі адзін раз быў у Вільні і пасьля беларускага спектаклю, пяяў беларускія песьні так добра, што ўсе дзівіліся і ня верылі што гэтак пяюць простыя хлапцы і дзяўчаты. Усіх хто верыць ў нашае беларускае нацыянальнае жыцьце прашу складаць ахвяры на Астрынскі беларускі хор. У хуткім часе гэты хор будзе ізноў у Вільні і пакажа, што жыве наша Беларусь і ня памрэ ніколі, хоц шмат ёсьць такіх, што хочуць яе сьмерці без пары, без часу. Пажэртваваньня прыймаюцца ў рэдакцыі «Бел. Дум.». Ведамасьць аб ахвярах будзе друкавацца ў газэце «Бел. Дум».

П. В. Каранкевіч.

14 ліпня 1919 г.

Беларусь.

МЯСТЭЧКА ТУРГЕЛІ

(Віленскай губ. і павету).

У Тургельскай парахвіі ёсьцяка вёска Шастакі. Гэная вёска была за часаў расейскага ўраду на акалічнасьць слаўная. Шастацкі селянін усюды меў вялікшы за другіх сялян пачот. Калі пачаўся у Тургелях муравацца касьцёл, то Шастацкія былі першымі з ахвярай грашыма і работай. Іх надта хваліў тагды ксёндз і другім вёскам ставіў Шастакі за прыклад. З Шастацкімі асьцярожна абходзіліся ў воласьці: пісар, старшыня, а навет і земскі, бо яны (Шастацкія) і земскаму не пазволілі-б дмухаць сабе ў кашу. А цяпер наагул усе ксяндзы ды паны іх (Шастацкія) надта ня любяць. Прыказуюць людзям другіх вёсак, каб яны з Шастацкімі ня зыходзіліся і не ўдаваліся ў ніякія з імі гутаркі, кажучы «бо ў Шастаках гняздо заразы».

Калі прывезлі да Тургель два разы ячменю, то маёнткам давалі па 100 і 50 пудоў; жыды таксама набралі сколькі хацелі, а Шастацкім і па фунце не далі і тым, каторыя толькі травой жывуць.

На пратэст Шастацкай бядоты, проціў такой несправядлівасьці, ім адказвалі: «Вас Фалькевіч зробіў беларусамі і вы яго слухаеце, дык няхай ён вас і корміць».

Шастацкія найбольш пацярпелі ад немцаў, а цяпер і ад палякоў. Як перш так і цяпер уся іх прычына цярпеньня— што яны беларусы. На іхных глаўных дзеячаў, ксяндзы ды паны наводзілі нямецкіх тайных сышчыкаў і жандароў. Цяпер-жа нас беларусаў сьвядомых прасьледуюць болей за жыдоў. Беларусам на вёсцы канфіскуюць беларускую газэту.

УСІХ, ХТО ШУКАЕ РАБОТНІКАЎ, просім зварочавацца ў сэкцыю безработных Беларускага Нацыянальнага Камітэту м. Вільні (Вострабрамская 9), ад 10 да 3.

БЕЗРАБОТНЫЯ.

Беларускі Нац. Камітэт м. Вільні просіць прысьці зараз-жа безработных муляроў, цесьляў, чарнаробчых, што зарэгістраваліся ў Беларускім Нацыянальным Камітэце і не дасталі яшчэ работы.

Бел. Нац. Камітэт.

Рэдактар і выдавец Э. Падгайскі. Друкарня «Віленскага Выдавецтва», Мала-Стэфанаўская, 23.